

Laukasoo taastamiskava tööversiooni avalik arutelu 17. märtsil Palmse mõisa linnaserehe hoones

Algus: 16:05, lõpp: 18.30.

Osalejad: 17 inimest, sh 7 inimest olid Keskkonnaametist (KeA) ja 4 RMKst (K. Kokk, L. Krumm), 4 inimest projektimeeskonnast (Marko Kohv, Jüri-Ott Salm, Asko Lõhmus ja Ann Kraut)

Päevakava:

16:00 Keskkonnaameti avasõnad, M. Vildak

16:05 Ülevaade projektist „Soode kaitse ja taastamine“ ja sooarheoloogiast, projektijuht Jüri-Ott Salm, ELF

16:20 Soode taastamise põhimõtted ja Laukasoo taastamiskava tööversiooni tutvustus, Marko Kohv, ELF

17:00 Riigimetsa Majandamise Keskuse roll projektis, raiete kavandamine, RMK, Leevi Krumm

17:15 Kuivendatud soode taastamine loomastiku vaatenurgast, sh Laukasoo tegevuste läbiviimine, Ann Kraut, Tartu Ülikool.

Arutelu

Maret Vildak, KeA (suuline ettekanne). Ehkki Eestis on palju soid, on neist 70% kuivendatud või kuivenduse mõjudega. Lahemaal on soode taastamisega alustatud Viru ja Hara soodes 2009 ja 2012.a. Ka Laukasoo on kuivendusest ja kunagisest turbavõtust mõjutatud ja ELF on seda tööd korraldamas. Küsimusi ei esitatud.

Jüri-Ott Salmi ettekanne, slaidid leitavad lisas. /Küsimusi ei esitatud/.

Marko Kohvi ettekanne, slaidid leitavad lisas. Küsimused:

KJürgens: seire, kuidas vaadatakse paisude toimimist?

MKohv: drooniga lendame tähtsamad paisud hiliskevadeti üle, võimaldab katta suurt ala ja vajadusel külastame jala probleemseid kohti ja parandame paisusid. Meie huvi on see, et paisud toimiksid.

IMets: juurdepääsuteed tehnikaga – kuidas see on planeeritud?

MKohv: Hetkel ei ole protsessiga nii kaugele jõutud, kuid on selge, et palju ligipääse tehnikale ei ole ja sestap peame jõudma kokku leppele maaomanikega. Ligipääsud fikseeritakse järgneva teostusprojekti koostamise käigus.

Leevi Krummi ettekanne, slaidid leitavad lisas. Küsimused:

M.Piirsalu: Säilikpuude jätmise – kas veetaseme tõstmine neid ära ei sureta?

Leevi: senise kogemuse põhjal ei ole seda juhtunud.

Marko: me eesmärgiks ei ole üle ujutada, vaid veetase saada pinnase lähedale. Mäni puhul seda kartust praeguse kogemuse põhjal ei ole, et need sureksid.

KJürgens: ringkraavid – kummale pool raied tehakse?

Leevi: kui kraavil mulle, siis selle peal, et seda kasutada kraavide sulgemisel. Muidu lähtuvalt olukorrast. Puhastatakse kogu kraavisäng. Kui ehitame paisutiivad mõlemale poole kraavi, siis raiega puhastatakse tiiva asukoht mõlemal pool kraavi.

IMets: mida tehakse kändudega?

Leevi: kopatöö raames lükatakse kraavi (paisu ette või taha).

KJürgens: raieprotsent tekstis kokku viia joonistega.

MKohv: korrigeerime vastavalt teksti.

IMets: kas selline tegevus võib mõjutada ligemate majapidamiste kaeve?

Marko: hetkel me ei näe, et võiks mõjutada. Täna, kuivenduse tõttu jõuab soovesi kergemini soo all ja piiridel olevatesse liivadesse, kui siis, kui kraavid kinni paneme. Taastamistegevuste abil väheneb pind (kraavi põhjad), mida mööda vesi satub liivadesse, samuti tõuseb veetas. Ka veekvaliteet peaks paranema – lahtised turbapinnad taimestuvad.

Ilumäe k, Villu Jahilo sõnavõtt: Lemberg Uuekülast ütles – ennem öeldi, mis paistis silma, oli Laukasoo mägi (ristlaugaste juures, kus kasvasid kõige jämedamad puud, ülejäänud soo oli puhas). ESöpach – kui oli suur Laukasoo põlemine (1890ndad) – tuli tuli Loobust mööda Laukasoo N poolset serva. Põles maha Uuskülas kaks talu. Oli põuane periood. Tulelendid lehvisid üle metsa. Ei olnud kuskile viljakotte peita, pandi oja põhja, et neid tule käest päästa. Kui Uueküla ligidal tehti soo-osa kuivendust (mõlemad poisid nüüd surnud), võeti labida paksuse võrra kihti maha. Sealt tulid välja põlenud kännud – selle peal oli kasvanud soo pind u 40 cm paksune, soo kohta küllaltki jämedad põlenud kännud. Jäi mulje, et soo oli pikkamisi peale tunginud.

Soo nagu piklik leib.

Ilumäe ja Muike on täis looduslikke allikaid. Tuntud allikas jookseb välja Korjusel, sügava liivakivi alt. Uueküla lähistel, vana Pika talu karjamaal on kaev, mis vanal ajal tarkade poolt sinna kaevatud. Seal on alati värske vesi. Olen ise seal käinud ja ka vett võtnud. Hiljem 20ndatel tehti Nurme talu ja tarkade poolt kaev, veesoone peale. Siit tulid suured valged veekirbud. Nurme talust veel paarsada m eemal Kivikatku kaev oli tugevas veepuuduses. Aastaid tagasi oli seal tulekahju, pärast mida tuletõrjuja ütles, et pole veel sellist kaevu näinud, mis tühjaks ei saa.

Kui Lahemaa algas, ehk keegi mäletab midagi? Kohalik metsavaht ja kaitseala esimene juhataja Ilmar Epner, võttis kaks noort tudengit kaasa, poole päeva töö labidatega. Läksid üle Laukasoo ja panid suurlauka kraavi kinni. Sellest ajast on veerežiim paranenud.

1916 puhastati Suurlauka kraave.

Talumehed tegid kraave Loobu jõe äärde, et heinamaid juurde teha.

Ristlaukast mööda käis kalameeste tee. Põder oma vasikatega uppus sinna oma vasikatega ära. Järgnev aasta auk kubises sääsevasksetest, vee kvaliteet oli nõnda muutunud.

MKohv: põleng seletab soo metsastumist - meie ei saanud aru, miks Laukasoo SE osa on metsastunud. Samuti olime linnuseire aruandest lugenud, et 1972. a oli Suurlauka juurde oli pais rajatud, kuid teadmata, kelle poolt ja mis põhjustel. Nii et ka see tõik on saanud selguse.

Kraavide sulgemine täiendab veerežiimi ühtlustumist, sh Muike oja veetaseme stabiliseerumist. Vesi liigub kauem läbi maastiku ja ühtlustab vee liikumist.

Ann Krauti ettekanne. Slaidid leitavad lisas.

KJürgens: Kasutage ka Dragonlife andmeid.

AKraut: jah, kasutame.

MKohv näitas droonivideot Lauaksoost, kommentaaridega.